

Nationaal geluksonderzoek.

Deel 5: werk

TECHNISCH RAPPORT – 3 december 2018

Universiteit Gent – Leerstoel NN

Dit document is een technisch rapport van het onderzoek naar het verband tussen werk en de algemene levenstevredenheid. Het is het vijfde deel van de uitgebreide studie naar het geluk van de Belgen. Het eerste deel was een algemeen overzicht van de belangrijkste resultaten (voorgesteld in maart 2018). Het tweede deel ging het verband na tussen sociale relaties (o.a. eenzaamheid) en geluk. Eind augustus kwam het derde rapport over de jeugdijaren. Het vorige rapport handelde over de financiële en socio-economische situatie. Het onderzoek voor het huidige rapport werd uitgevoerd in nauwe samenwerking met de dienst HR Research van Securex.

Het huidige rapport is opgedeeld in 2 hoofdstukken:

1. Gebruikte variabelen: bestaat uit een uitgebreide uitleg over de variabelen die in de analyses werden opgenomen.
 - 1.1. Oorspronkelijke variabelen;
 - 1.2. Nieuwe variabelen.
2. Analyses: alle uitgevoerde analyses worden in dit onderdeel gerapporteerd.
 - 2.1. Beschrijvende statistiek;
 - 2.2. Lineaire regressie analyses: verband tussen tevredenheid met de dagelijkse hoofdactiviteit en levenstevredenheid bij verschillende bevolkingsgroepen;
 - 2.3. Mediatie analyses: de relatie tussen werk gerelateerde factoren met algemene levenstevredenheid gemedieerd door tevredenheid met de dagelijkse hoofdactiviteit;
 - 2.4. Multivariate regressie analyse: tevredenheid met de dagelijkse hoofdactiviteit als afhankelijke variabele.

Alle resultaten zijn gebaseerd op een vragenlijst die door 3770 Belgen werd ingevuld.

1 GEBRUIKTE VARIABELEN

Onderstaande onderdelen bespreken de variabelen die in de analyses werden gehanteerd. Het eerste deel biedt uitleg over de variabelen die in hun oorspronkelijke vorm werden opgenomen. Deel twee bespreekt hoe bepaalde variabelen zijn omgevormd.

1.1 Oorspronkelijke variabelen

Een voorname variabele in ons geluksonderzoek is de Cantril Ladder, die de **algemene levenstevredenheid** van de mensen meet. Deze wordt meestal als afhankelijke variabele opgenomen. Dit gebeurt aan de hand van één vraag:

“Beeld u nu voor uzelf een ladder in met traptreden genummerd van 0 beneden tot 10 bovenaan. De bovenste trede vertegenwoordigt het best mogelijke leven voor u en de onderste het slechtst mogelijke leven voor u.”

Binnen dit rapport speelt ook **tevredenheid met de dagelijkse hoofdactiviteit** (bv. werk, vrijwilligerswerk, studies, huishouden, etc.) een centrale rol. Deze variabele werd gemeten op een schaal van 0 (totaal ontevreden) tot 10 (totaal tevreden).

In het onderzoek werd ook gekeken naar de verschillende **dagelijkse activiteiten**. De deelnemers konden kiezen tussen de volgende opties om hun alledaagse activiteit te omschrijven:

1. Arbeider in de privésector (profit of non-profit);

2. Bediende in de privésector (profit of non-profit);
3. Statutair ambtenaar in de openbare sector of het onderwijs;
4. Contractuele werknemer in de openbare sector of het onderwijs;
5. Zelfstandige (vrij beroep, handelaar, freelancer, bestuurder ...) zonder personeel;
6. Zelfstandige (ondernemer, bedrijfsleider, ...) met personeel;
7. Helper – meewerkend familielid zonder vergoeding;
8. Huisvrouw/man, u verzorgt dus het eigen huishouden;
9. Werkzoekend/werkloos;
10. Ter beschikking gesteld voorafgaand aan het pensioen of op brugpensioen (d.w.z. werkloosheid met bedrijfstoelage);
11. Op pensioen of op vervroegd pensioen;
12. Permanent of langdurig arbeidsongeschikt (invaliditeit, ziekte, ...);
13. In volledige loopbaanonderbreking (of tijdskrediet) langer dan 3 maanden;
14. Leerling, student of in beroepsopleiding;
15. Andere situatie zonder betrekking.

De vragenlijst omvatte enkele variabelen die peilden naar de situatie op de werkvloer. Er werd gevraagd naar de ABC's (Autonomie, Betrokkenheid en Competentie) (zie [1.2 Nieuwe variabelen](#)), het **gevoel van eenzaamheid**, het **gevoel dat men een masker moet opzetten**, het **gevoel dat er te veel wordt verwacht** en de **mate dat men last heeft van stress op het werk**. Men kon hierop antwoorden met 'nooit', 'zelden', 'soms', 'vaak' of 'altijd'.

Het onderzoek had tevens aandacht voor het woon-werkverkeer. Er werden hierover 3 vragen gesteld. De **tevredenheid met de mogelijkheid om zich te verplaatsen voor professionele redenen** (verplaatsen voor het werk) werd bevestigd op een schaal van 0 (totaal ontevreden) tot 10 (totaal tevreden). De **mate dat men problemen ondervindt om zich te verplaatsen voor het werk** (bv. door file, slechte verbindingen, slechte fietspaden, ...) kon worden aangegeven met 'helemaal niet', 'niet', 'noch veel, noch weinig', 'veel' en 'heel veel'. De derde vraag gaat over de **manier waarop men zich verplaatst naar het werk** (welk vervoersmiddel men gebruikt voor het langste traject). Men kon kiezen tussen 'wagen', 'openbaar vervoer', 'fiets', 'te voet', 'andere' en 'niet van toepassing, ik werk van thuis uit'.

Tenslotte werd er gekeken naar het **persoonlijk, maandelijks netto-inkomen**. De participanten kregen 11 antwoordmogelijkheden om hun eigen inkomen aan te duiden.

1. Ik heb geen EIGEN inkomen;
2. Minder dan €1.100;
3. €1.100 of meer, maar lager dan €1.400;
4. €1.400 of meer, maar lager dan €1.700;
5. €1.700 of meer, maar lager dan €2.000;
6. €2.000 of meer, maar lager dan €2.300;
7. €2.300 of meer, maar lager dan €2.600;
8. €2.600 of meer, maar lager dan €2.900;
9. €2.900 of meer, maar lager dan €3.200;
10. €3.200 of meer;
11. Ik weet het niet of wil hier niet op antwoorden.

1.2 Nieuwe variabelen

De zogenaamde **ABC's** (Autonomie, Betrokkenheid en Competentie) zijn de psychologische basisbehoeften. Het al dan niet voldoen eraan is belangrijk voor ons geluk. We vroegen om aan te geven hoe vaak (nooit, zelden, soms, vaak of altijd) men het onderstaande voelt. De ABC's werden berekend door steeds de score op het negatieve item (in oranje) af te trekken van de score op het positieve item (in het zwart).

Autonomie	De jongste tijd in mijn werksituatie, kan ik vrijwillig beslissingen nemen. De jongste tijd in mijn werksituatie, voel ik me gedwongen om dingen te doen waar ik zelf niet voor zou kiezen.
Betrokkenheid	De jongste tijd in mijn werksituatie, voel ik dat mensen om me geven.

De jongste tijd in mijn werksituatie, voel ik dat mensen afstandelijk zijn tegen mij.

Competentie

De jongste tijd in mijn werksituatie, heb ik het vertrouwen in dat ik dingen goed kan doen.

De jongste tijd in mijn werksituatie, voel ik me als een mislukking door de fouten die ik maakte.

De **hoofdactiviteiten** werden op 3 wijzen herverdeeld. In de eerste methode werden ze in **9 categorieën** verdeeld, waarbij 'Helper – meewerkend familielid zonder vergoeding', 'In volledige loopbaanonderbreking (of tijdscrediet) langer dan 3 maanden' en 'Andere situatie zonder betrekking' werden uitgesloten.

1. Privé of vzw (arbeiders en bedienden in een profit of non-profit organisatie);
2. Overheid (statutaire en contractuele ambtenaren in de openbare sector of het onderwijs);
3. Zelfstandigen (met en zonder personeel);
4. Gepensioneerden;
5. Huisvrouwen/-mannen;
6. Werkzoekenden;
7. Arbeidsongeschikten;
8. Studenten.

De tweede methode sluit de niet-actieve bevolking (studenten en gepensioneerden) uit en maakt een onderscheid tussen **werkenden** (arbeiders, bedienden, ambtenaren en zelfstandigen) en **niet-werkenden** (huisvrouwen/-mannen, werkzoekenden, bruggepensioneerden, arbeidsongeschikten en mensen in loopbaanonderbreking).

In de derde methode wordt er enkel naar de werkenden gekeken en wordt deze groep opgesplitst in **4 beroepscategorieën** (arbeiders, bedienden, ambtenaren en zelfstandigen).

In sommige analyses werden enkele variabelen in hun **dichotome vorm** opgenomen. Dit wilt zeggen dat de scores ervan werden verdeeld in twee categorieën met de waarde 0 of 1. Zo werden de **ABC's** ingedeeld in "aan voldaan" (score van 1 tot 4) en niet aan voldaan (-4 tot 0). Aan voldaan kreeg de score 1, niet aan voldaan de score 0.

Ten slotte werden ook **eenzaamheid, last van stress, het gevoel dat men een masker moet dragen, het gevoel dat er te veel wordt verwacht** gedichotomiseerd. Vaak of altijd kregen de score 1, terwijl nooit, zelden of soms als 0 scoorden.

2 ANALYSES

De **beschrijvende statistiek** werd gedaan op basis van de **representatieve steekproef** (n=1600) terwijl de **lineaire regressieanalyses** en de **mediatieanalyses** (zie verder) op basis van de **“full Sample”** (n=3770) werden uitgevoerd. Beide databanken bestaan **uitsluitend uit Belgische volwassenen**.

Gezien het thema van dit rapport, werd er bij sommige analyses enkel gekeken naar de **actieve bevolking** (studenten en gepensioneerden werden hierbij uitgesloten) of de **werkende bevolking** (bestaat uitsluitend uit mensen die aangaven dat ze een beroep hebben).

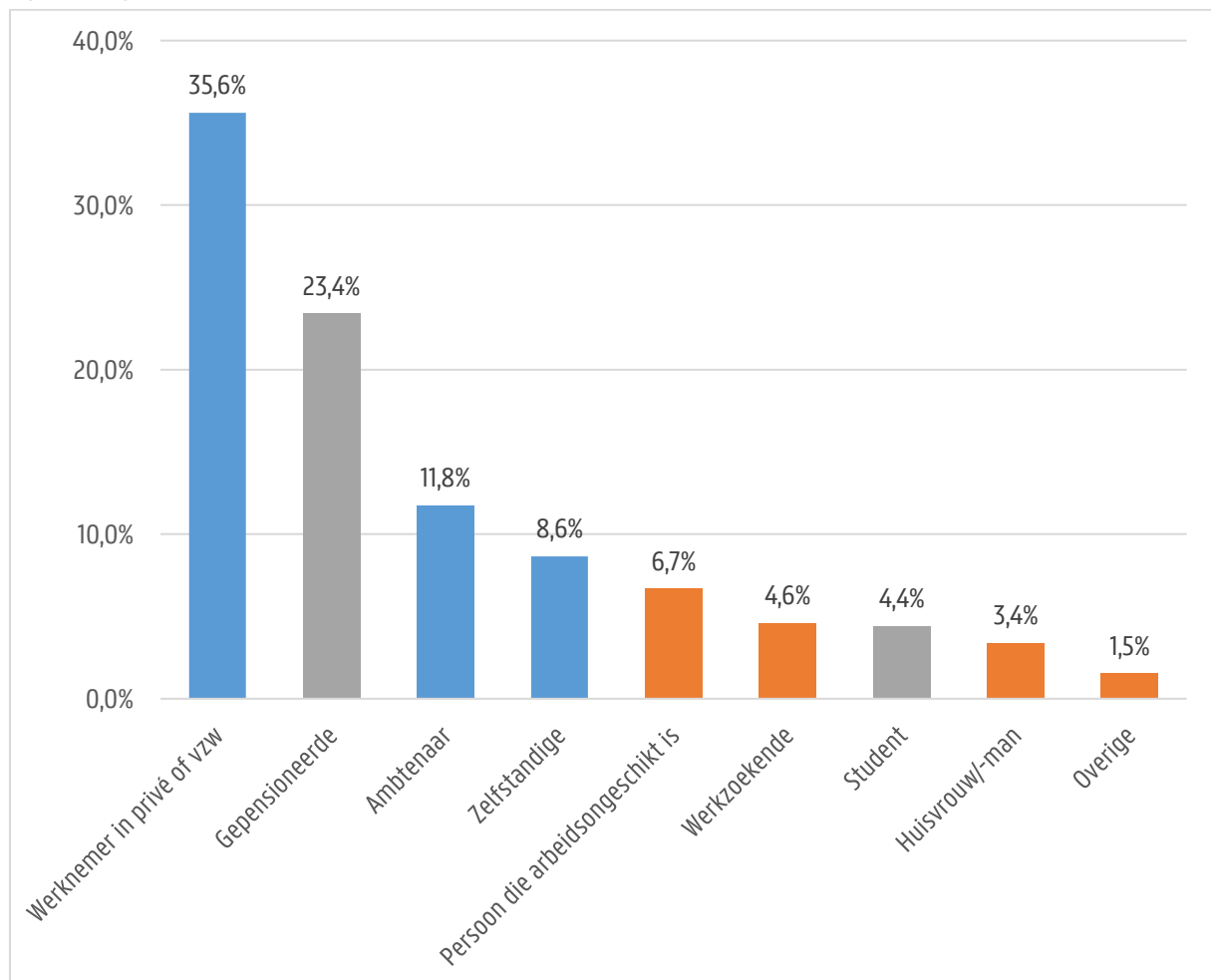
In alle analyses werden geslacht, leeftijd, opleidingsniveau en regio als **controlevariabelen** opgenomen, in sommige analyses ook persoonlijk inkomen (dit wordt steeds vermeld). Deze controlevariabelen worden ook besproken in onderstaande teksten of opgenomen in de grafieken enkel indien ze significant bleken te zijn.

Het **betrouwbaarheidsinterval is altijd 95%**. Indien in de tekst wordt gesproken over significante verschillen, betekent dit dat er een **significant verschil was van $p < 0,05$** .

2.1 Beschrijvende statistiek

De niet-actieve bevolking staat hieronder in het grijs, de werkende bevolking in het blauw en de niet-werkende in oranje. Meer dan één derde (36%) van de Belgen werkt in een privaat bedrijf of in een vzw, 12% bij de overheid en 9% werkt als zelfstandige. Bijna een kwart (23%) is gepensioneerd.

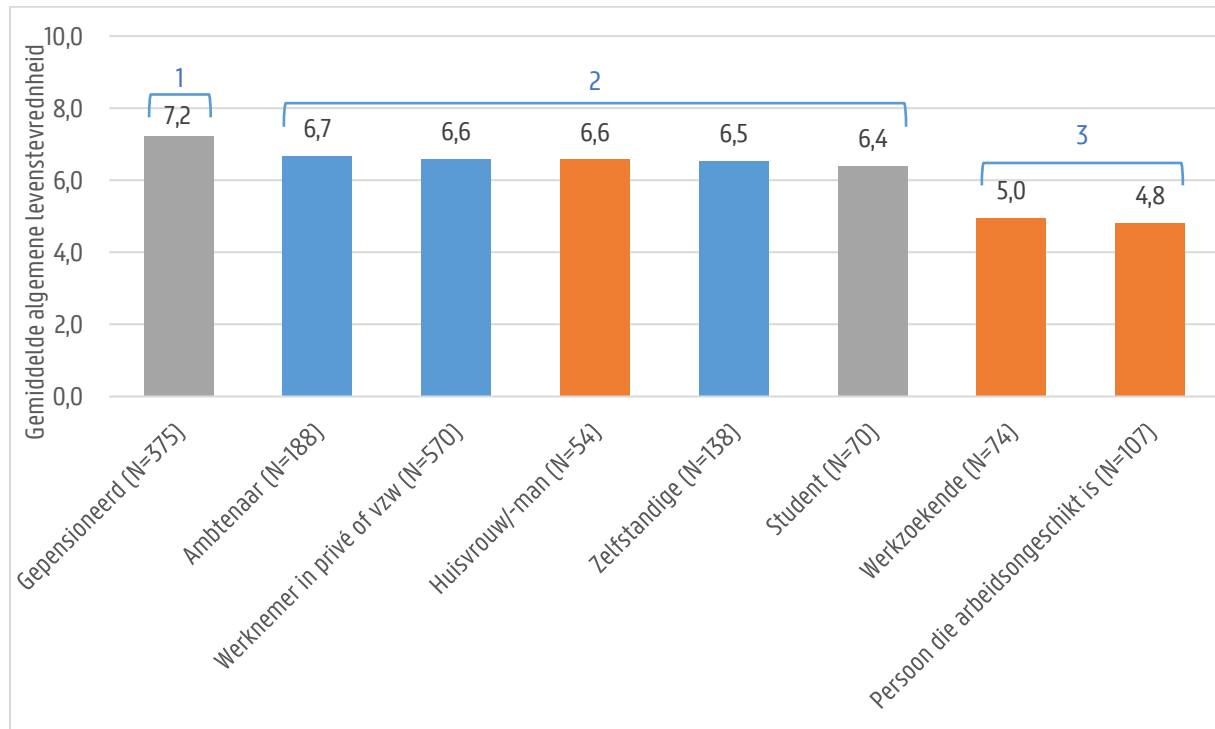
Figuur 1 - Dagelijkse activiteit (N=1600).

2.1.1 Algemene levenstevredenheid (de Cantril Ladder).

Er zijn **3 groepen die significant van elkaar verschillen in levenstevredenheid**: 1) de gepensioneerden (7,2); 2) de ambtenaren, mensen die werken in de privésector of in een vzw, huisvrouwen/-mannen, zelfstandigen en studenten (tussen 6,7 en 6,4); 3) de werkzoekenden en arbeidsongeschikten (respectievelijk 5,0 en 4,8). Binnen deze groepen waren er geen significante verschillen.

Figuur 2 - Gemiddelde algemene levenstevredenheid per dagelijkse activiteit.

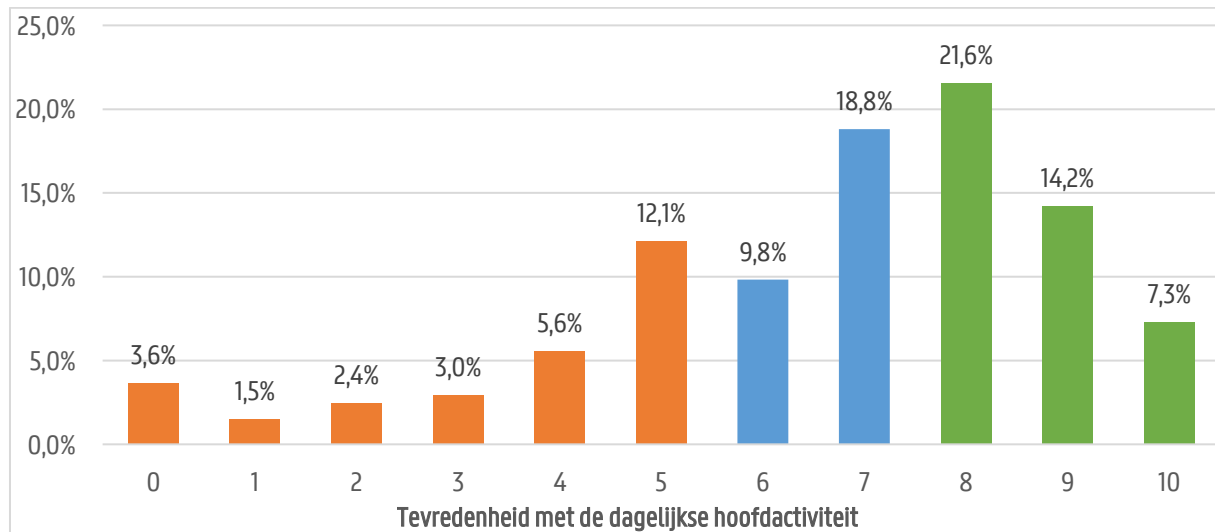

Binnen de actieve bevolking maken we een onderscheid tussen werkenden en niet-werkenden. **Werkenden zijn significant meer tevreden met hun leven** (gemiddelde is 6,6), **dan niet-werkenden** (gemiddelde van 5,4). Binnen de groep van niet-werkende Belgen scoren werkzoekenden en mensen die arbeidsongeschikt zijn gemiddeld 4,9.

2.1.2 Tevredenheid met de dagelijkse hoofdactiviteit.

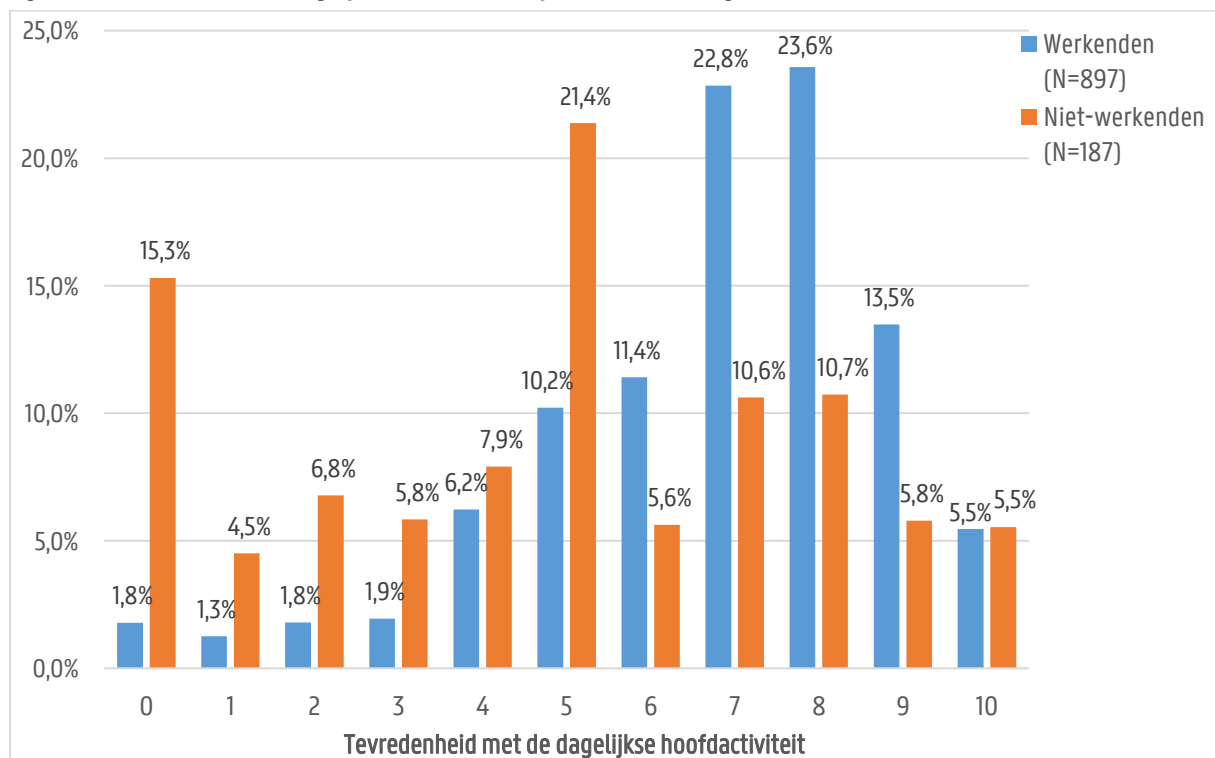
De gemiddelde tevredenheid met de dagelijkse hoofdactiviteit ligt bij de Belgen (N=1382) op 6,6. 28% is ontevreden (max. 5 op 10) met de dagelijkse hoofdactiviteit en 43% is zeer tevreden (minimaal 8 op 10).

Figuur 3 - Tevredenheid met de dagelijkse hoofdactiviteit bij de Belgische bevolking (N=1382).

Binnen de actieve bevolking scoren de niet-werkenden (4,8) gemiddeld significant lager op tevredenheid met de dagelijkse hoofdactiviteit, dan werkenden (6,8). 43% van de werkenden en 22% van de niet-werkenden zijn hiermee zeer tevreden (minsten 8 op 10). De proportie die ontevreden is met de dagelijkse hoofdactiviteit (een score van maximum 5 op 10) is bij werkenden 23%, terwijl 62% van de niet-werkenden hiermee ontevreden is.

Figuur 4 - Tevredenheid met de dagelijkse hoofdactiviteit bij de actieve bevolking.

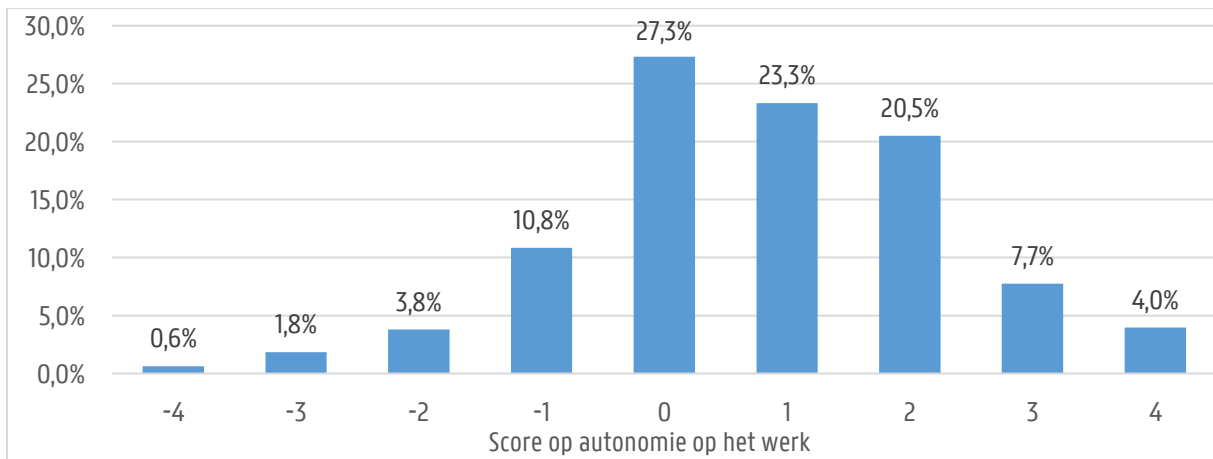
Indien we controleren op geslacht, leeftijd, opleidingsniveau en regio, merken we dat er op vlak van werktevredenheid zelfstandigen significant beter scoren dan werknemers uit de private sector (0,35 punten). Tussen zelfstandigen en ambtenaren is er ook een verschil, maar dit is niet significant.

2.1.3 ABC's op het werk

Onderstaande cijfers en uitspraken zijn uitsluitend van toepassing op de werkende bevolking (N=899).

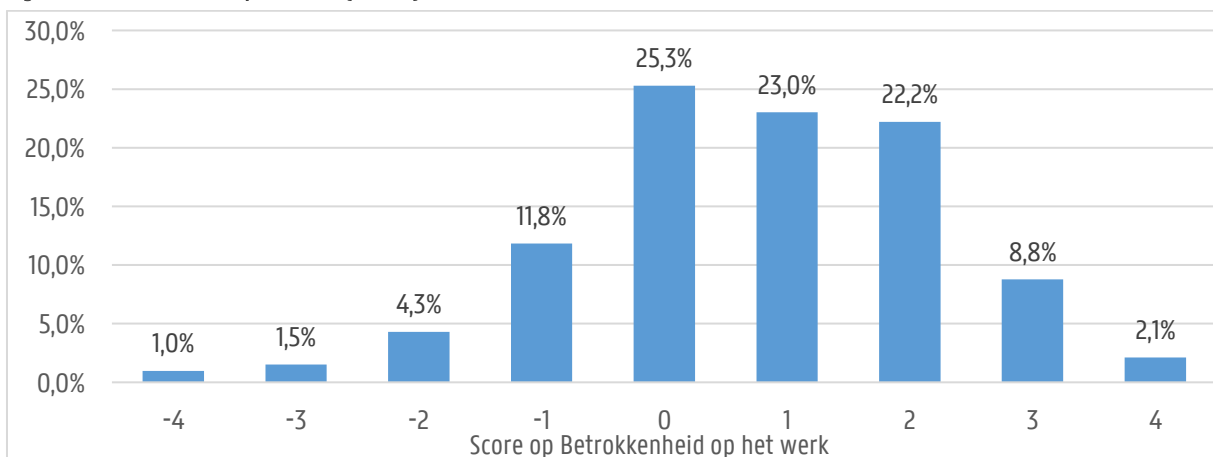
Werkende Belgen scoren op een schaal van -4 (niet voldaan) tot 4 (voldaan) gemiddeld 0,8 op Autonomie op het werk. 56% scoort positief (tussen 1 en 4).

Figuur 5 - Autonomie op het werk (N=899).

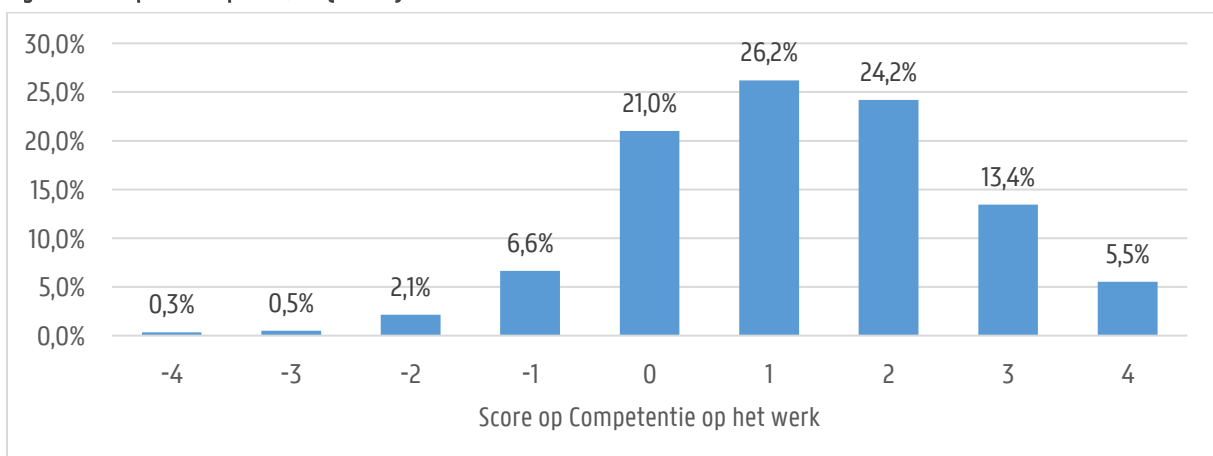
Op Betrokkenheid op het werk scoort men gemiddeld 0,7. De meerderheid (56%) scoort positief (tussen 1 en 4).

Figuur 6 - Betrokkenheid op het werk (N=899).

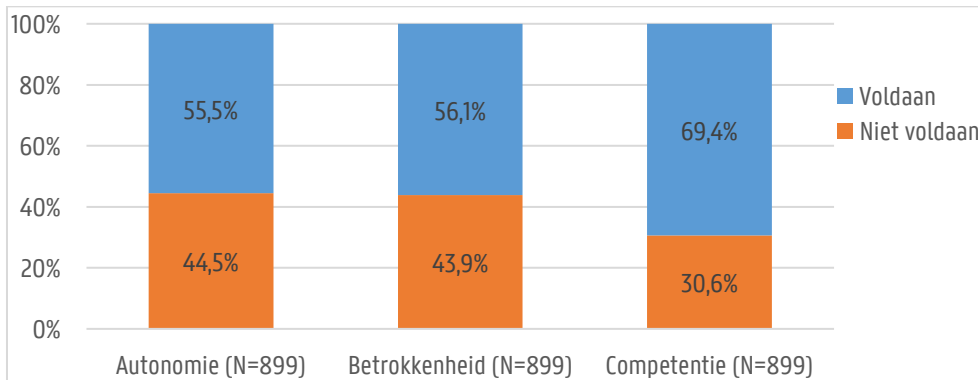
69% scoort positief (tussen 1 en 4) op competentie op het werk en de gemiddelde score is 1,2.

Figuur 7 - Competentie op het werk (N=899).

Onderstaande grafiek verdeelt de scores op de ABC's op het werk in 'voldaan' en 'niet voldaan' (zoals deze variabelen werden gedichotomiseerd).

Figuur 8- Proportie die voldoening en geen voldoening vindt in de ABC's op het werk (N=899).

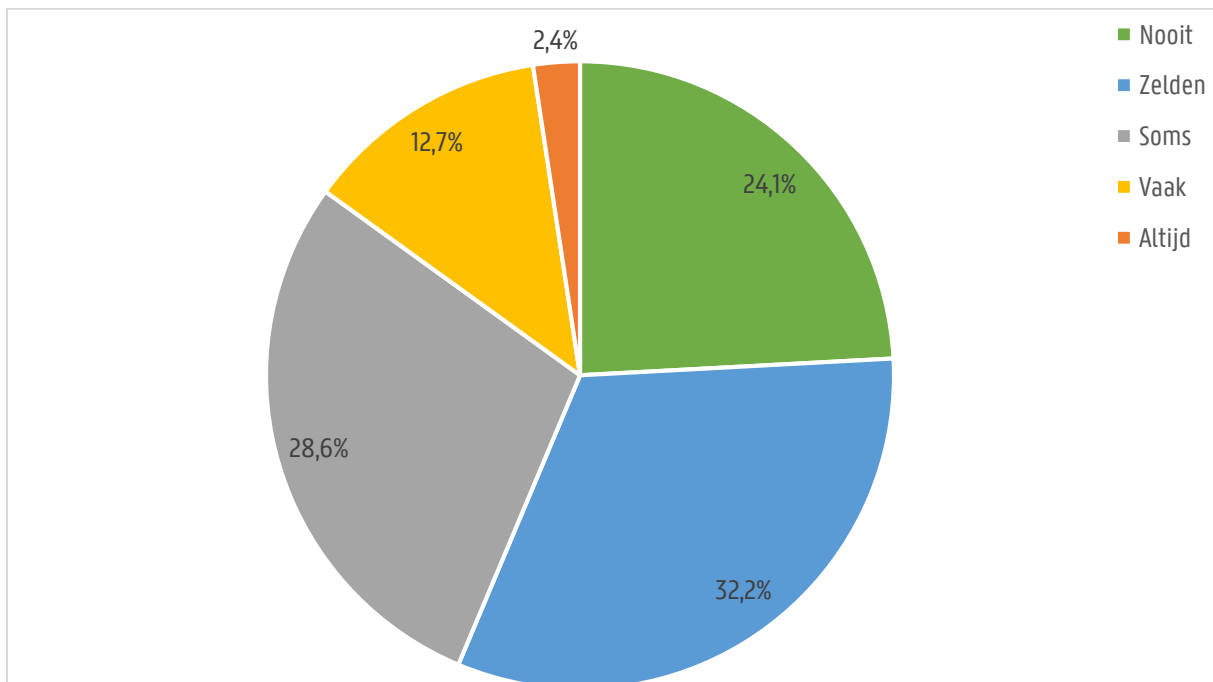

2.14 Werkfactoren.

Onderstaande cijfers en uitspraken zijn **uitsluitend van toepassing op de werkende bevolking** van België.

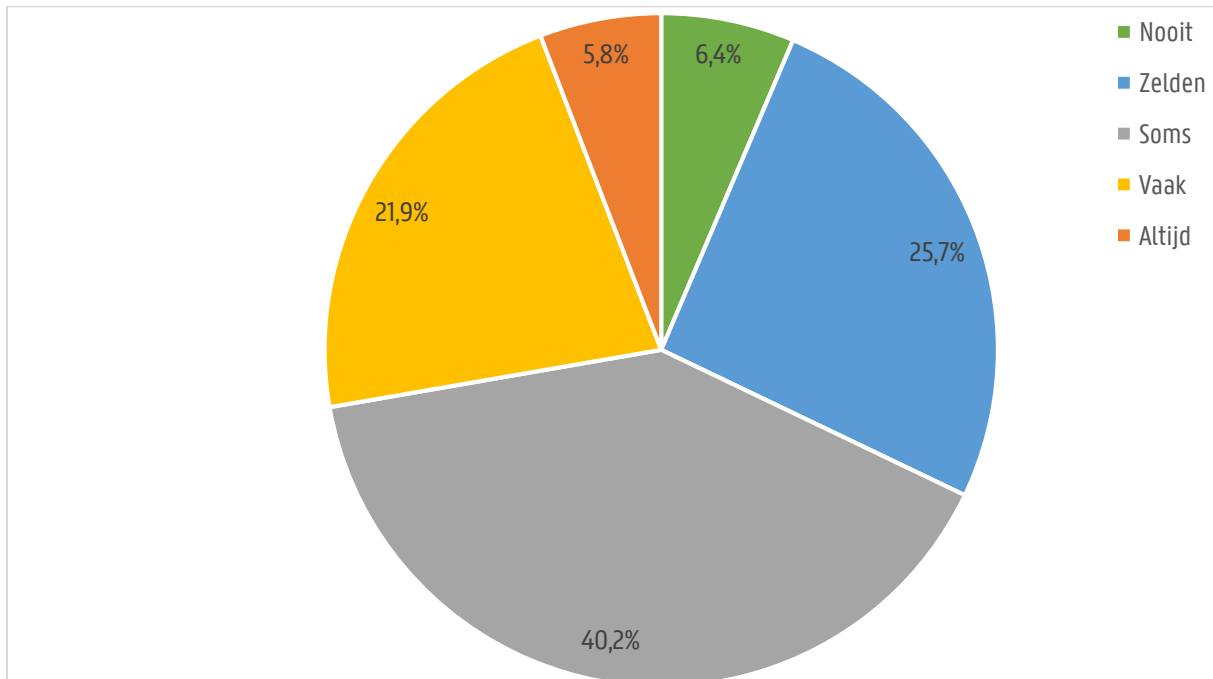
56% voelt zich nooit of zelden eenzaam op het werk, bij 15% is dit vaak of altijd.

Figuur 3 - De jongste tijd in mijn werksituatie, voel ik me eenzaam (N=896).

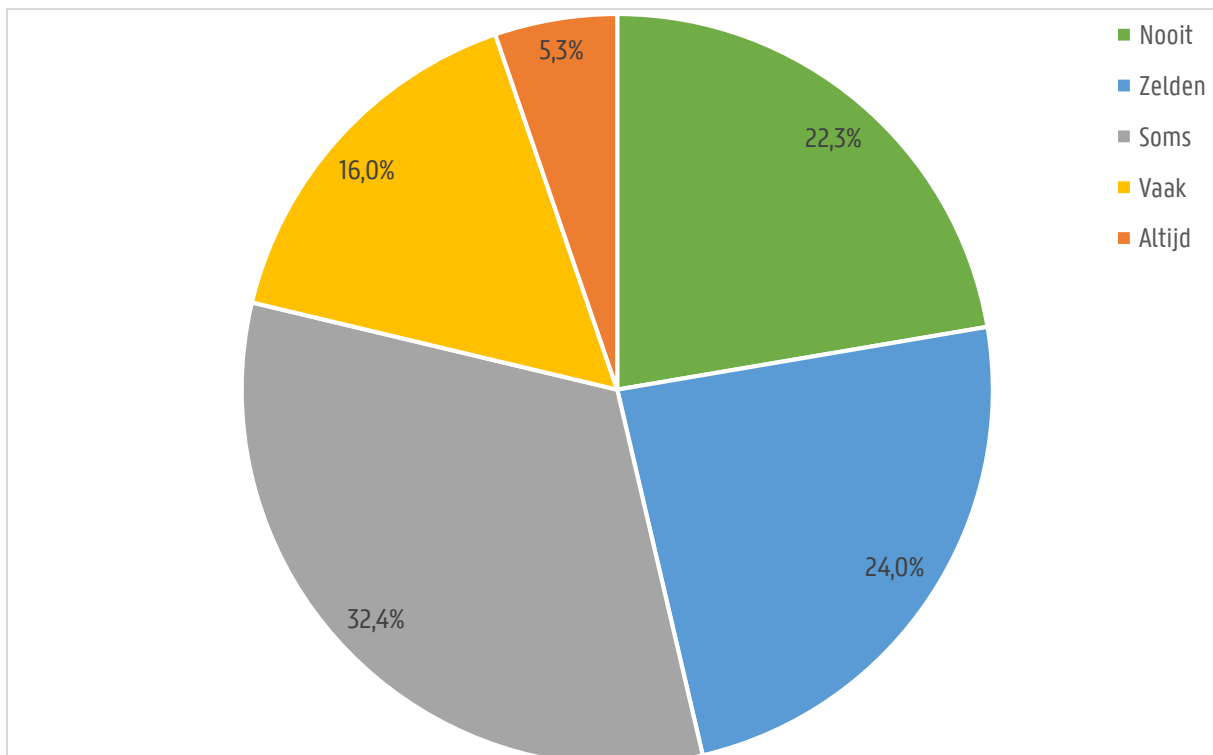
Ongeveer één derde (32%) geeft aan nooit of zelden het gevoel te hebben dat er te veel van hem/haar wordt verwacht, maar iets meer dan een kwart (28%) heeft vaak of altijd dit gevoel op het werk.

Figuur 10 - De jongste tijd in mijn werksituatie, heb ik het gevoel dat er te veel van mij wordt verwacht (N=896).

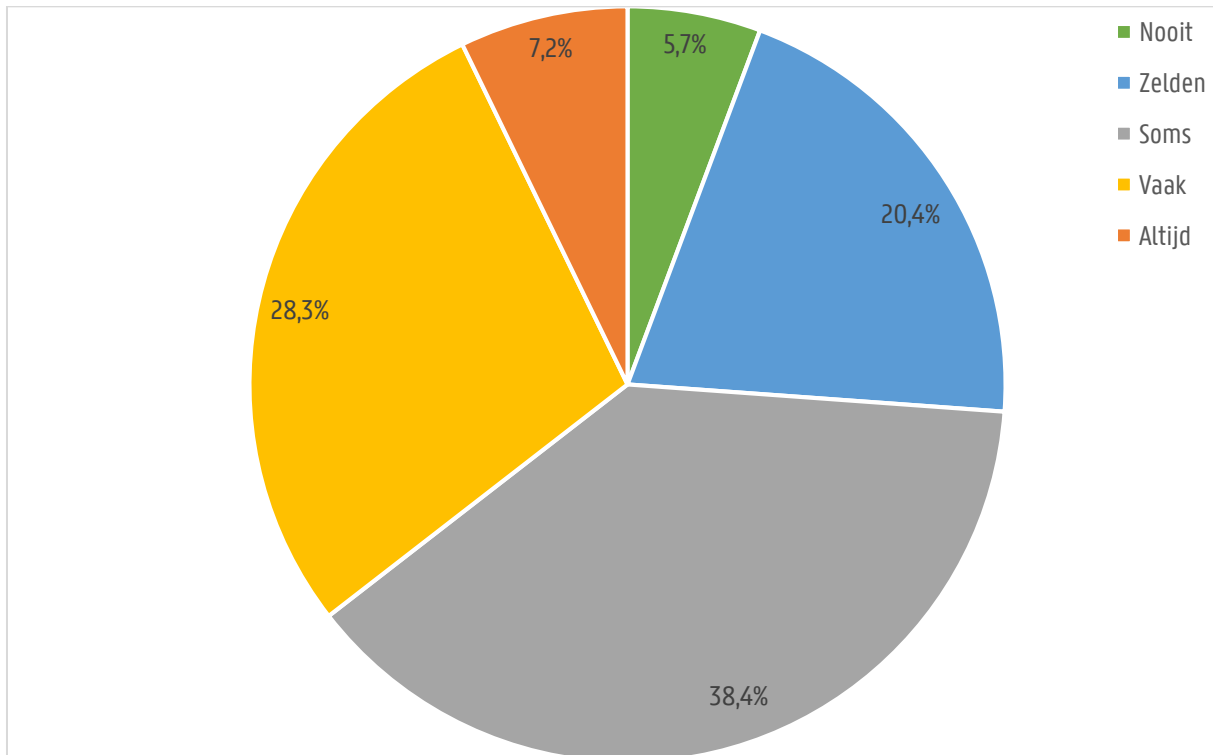
Minder dan de helft (46%) van de werkenden heeft nooit of zelden het gevoel dat men een masker moet opzetten op het werk. 21% heeft dit gevoel vaak of altijd.

Figuur 11 - De jongste tijd in mijn werksituatie, heb ik het gevoel dat ik 'een masker moet opzetten' (N=896).

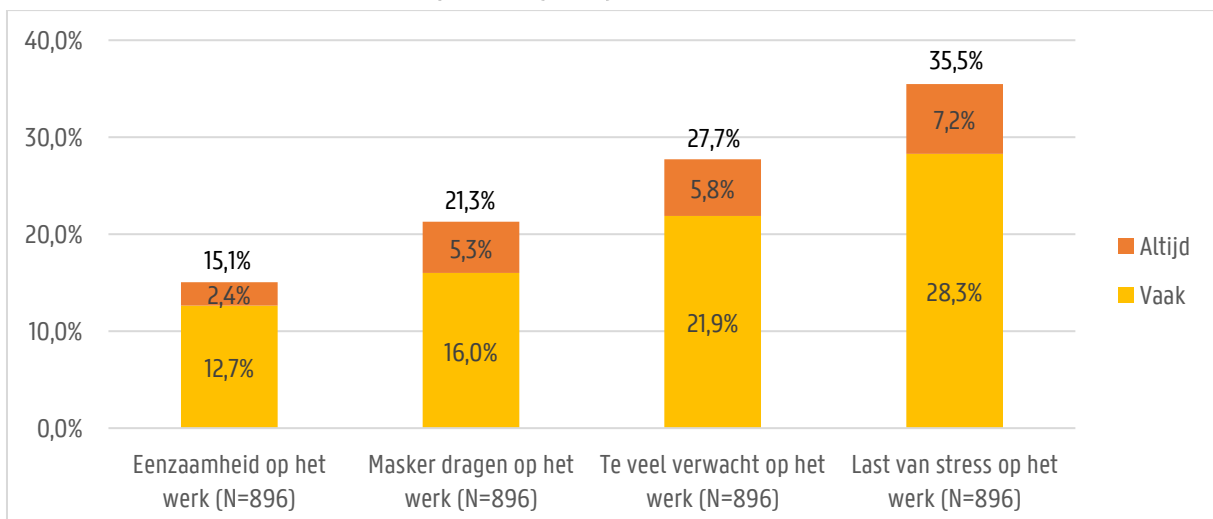
Slechts een kwart (26%) heeft nooit of zelden last van stress op het werk, terwijl 36% van de Belgen daar vaak of altijd last van hebben.

Figuur 12 - De jongste tijd in mijn werksituatie heb ik last van stress (N=896).

De vorige 4 figuren worden hier samengevat, met de focus op de proportie die vaak of altijd op deze stellingen antwoordde. De percentages bovenaan de 4 balken geven de som van deze proporties weer. Het valt op dat **een grote proportie (36%) van werknemers vaak tot altijd last hebben van stress op het werk.**

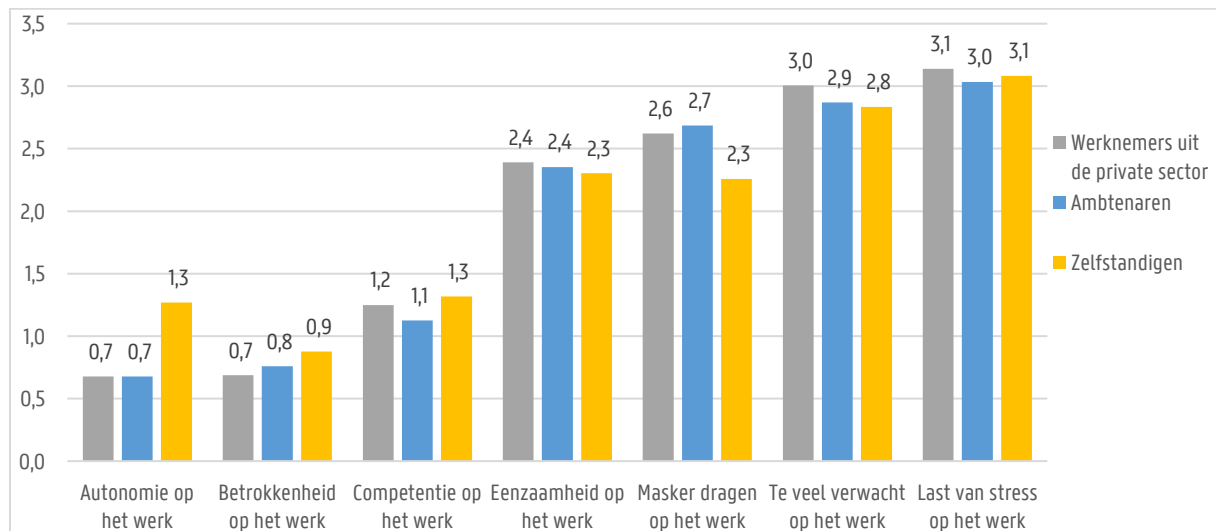
Figuur 13 - Proportie die vaak of altijd antwoordde op eenzaamheid, het gevoel dat men een masker moet opzetten, het gevoel dat er te veel wordt verwacht en last hebben van stress op het werk (N=896).

2.15 De ABC's op het werk en de werkfactoren per type van werk

Over het algemeen zijn er geen significante verschillen tussen de drie types van werk op vlak van de ABC's of de vier werkfactoren uit het vorige onderdeel. Enkel op autonomie en op het gevoel hebben dat men een masker moet dragen op het werk scoren zelfstandigen significant anders dan de rest. Zelfstandigen scoren gemiddeld bijna dubbel zo hoog op autonomie op het werk dan de rest (1,3 vergeleken met 0,7 voor beide types). Indien we de schalen voor de werkfactoren zouden omzetten in cijfers, bekomen we een schaal van 1 (nooit) tot 5 (altijd). Zelfstandigen geven significant minder vaak (2,3 op een schaal van 1 tot 5, dichterbij 'zelden') aan dat ze een masker moeten dragen op het werk dan de twee andere types van werk (2,6 bij werknemers uit de private sector en 2,7 bij ambtenaren, dichterbij 'soms').

Figuur 14 - Gemiddelde score op de ABC's en de werkfactoren per type van werk.

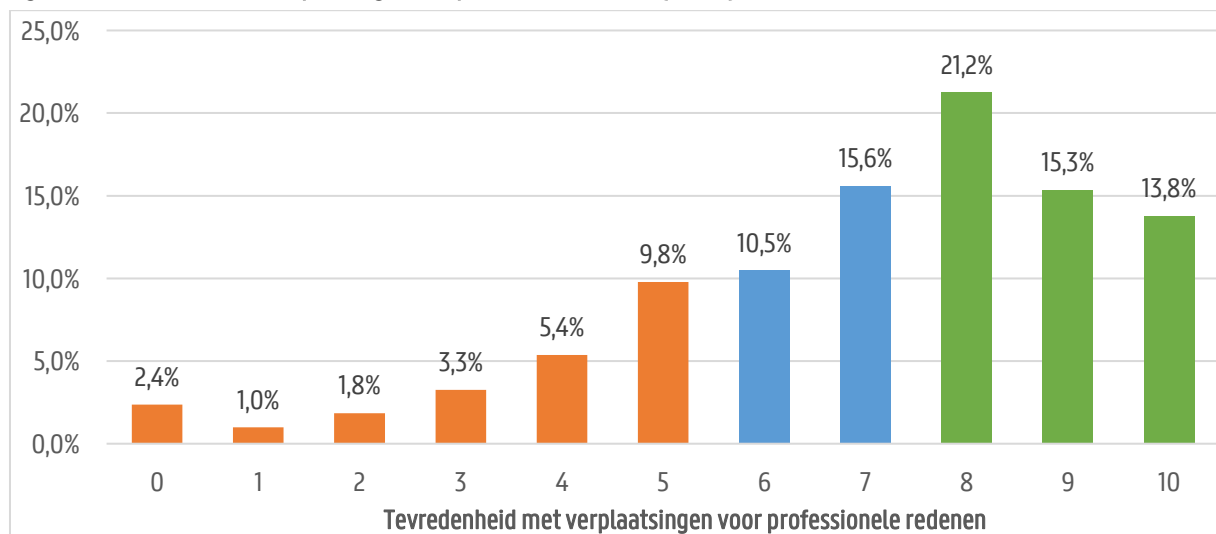

2.16 Woon-werk verkeer

Onderstaande cijfers en uitspraken zijn **uitsluitend van toepassing op de werkende bevolking** van België.

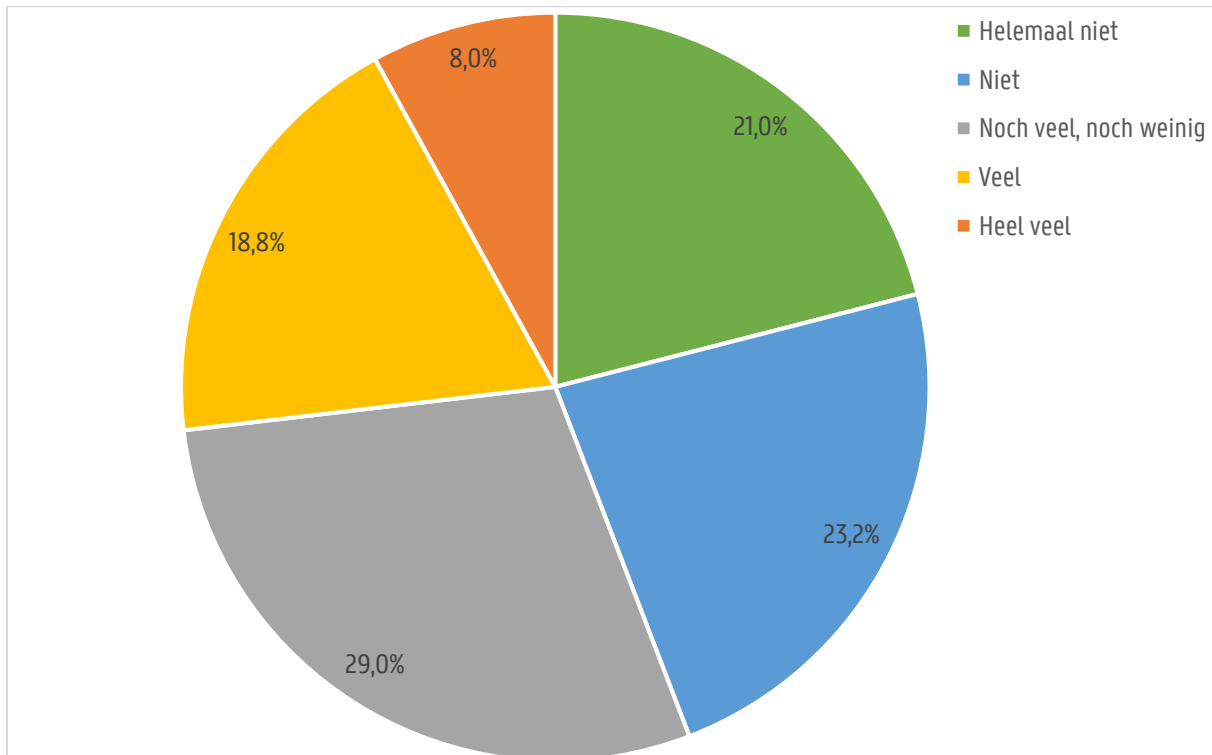
Men scoort **gemiddeld 6,7 op tevredenheid met verplaatsingen voor professionele redenen**. 50% blijkt zeer tevreden (een score van minstens 8 op 10) te zijn hiermee, terwijl bijna een kwart (24%) ontevreden is (een score van 5 of minder op 10).

Figuur 15 - Tevredenheid met verplaatsingen voor professionele redenen (N=858).

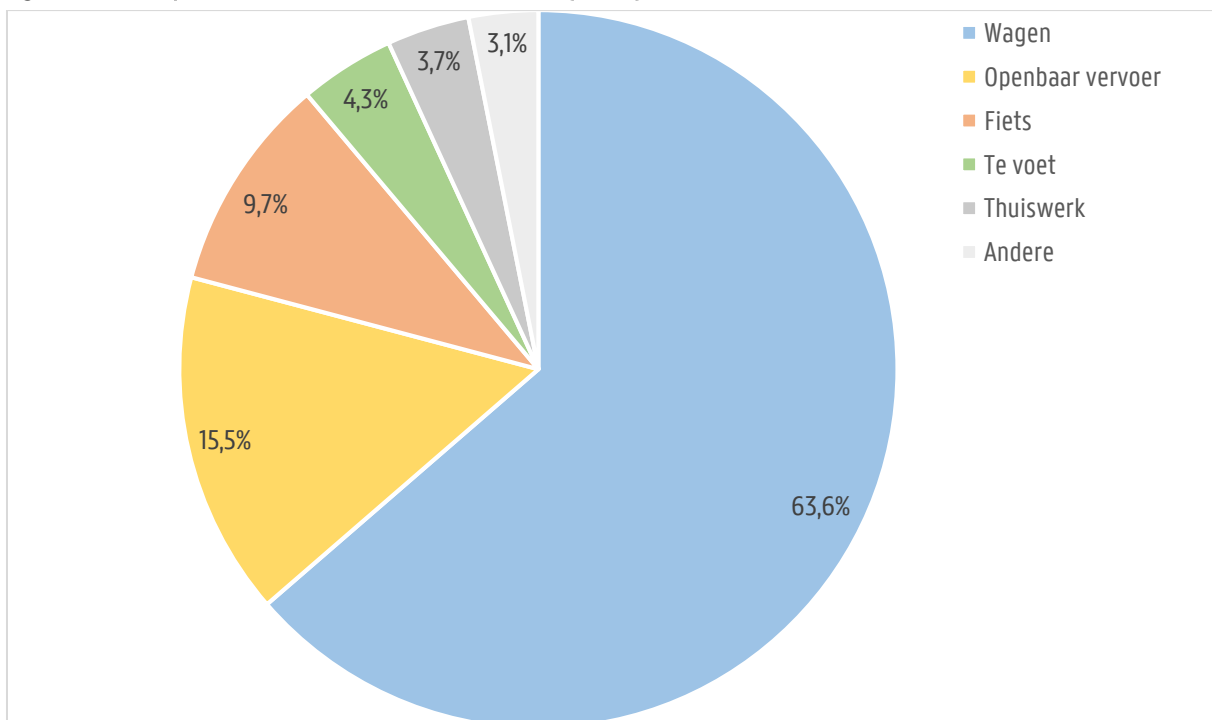
De problemen om zich te verplaatsen voor het werk lijken een gelijkaardig patroon te vertonen. **44% heeft geen of helemaal geen problemen**, terwijl ongeveer een kwart (27%) veel of heel veel problemen ondervindt.

Figuur 16 - In welke mate ondervindt u problemen om u te verplaatsen voor het werk (N=896)?

Twee derde (64%) blijkt met de auto te gaan naar het werk, 16% neemt het openbaar vervoer en 10% gebruikt de fiets.

Figuur 17 - Hoe verplaatst u zich meestal van en naar het werk (N=896)?

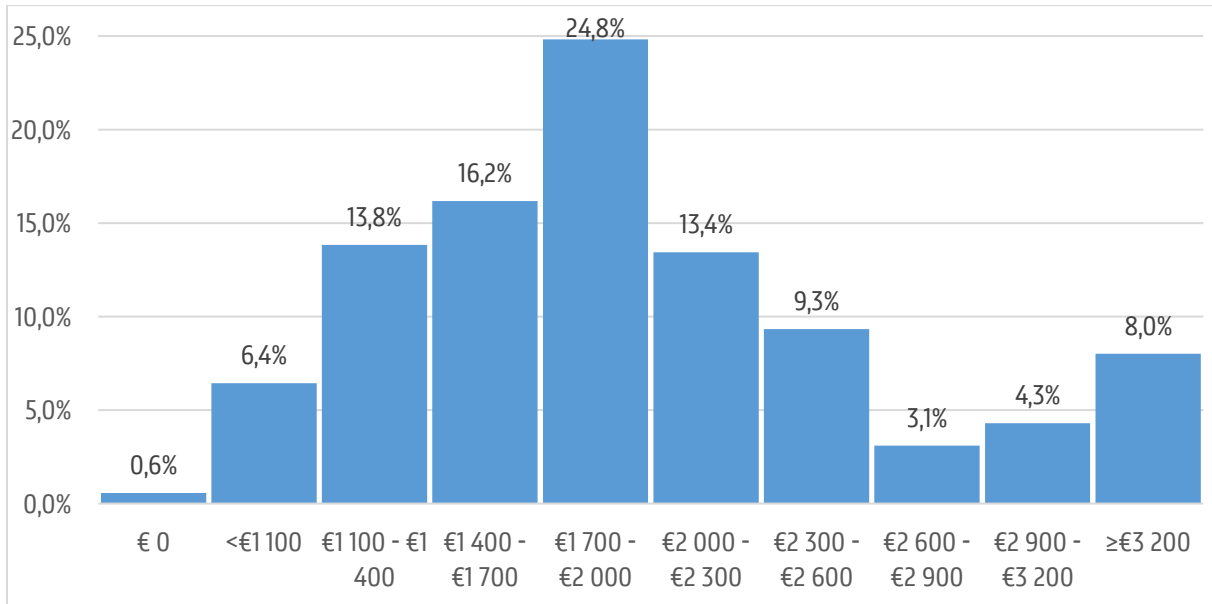

2.1.7 Persoonlijk inkomen bij de werkende bevolking

Onderstaande cijfers en uitspraken zijn uitsluitend van toepassing op de werkende bevolking van België.

Gezien onderstaande grafiek het persoonlijk inkomen van de werkende Belgen voorstelt, kan men dit interpreteren als een weergave van de lonen in België. 25% heeft een nettoloon tussen €1700 en €2000 en **62% heeft een loon van €2000 of minder.**

Figuur 18 - Persoonlijk maandelijks netto-inkomen bij de werkende bevolking (N=775).

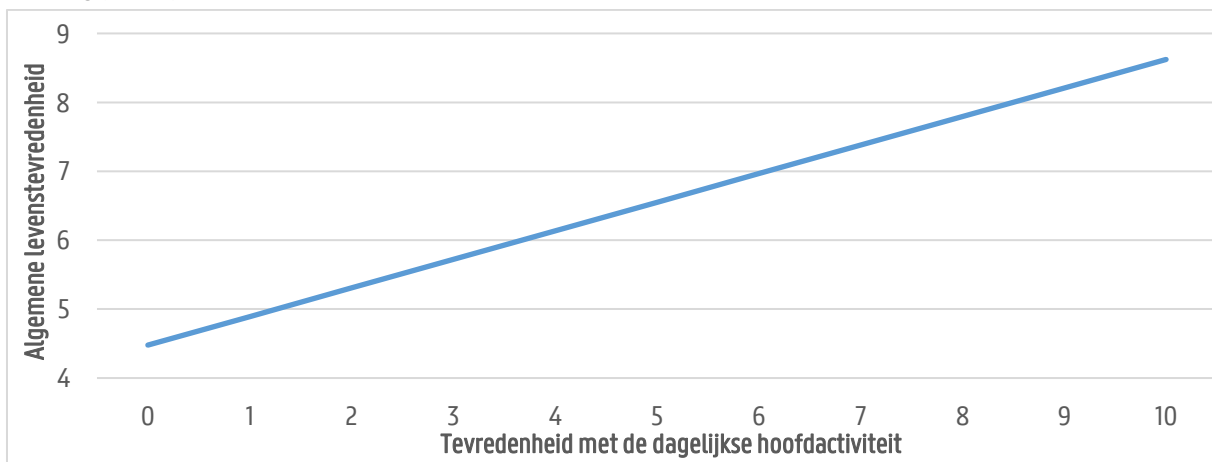
2.2 Lineaire regressie analyses: verband tussen tevredenheid met de dagelijkse hoofdactiviteit en levenstevredenheid

Bij deze analyses kijken we in eerste instantie naar de gehele Belgische bevolking, om dan specifieker in te gaan op de actieve bevolking en de werkende bevolking.

2.2.1 De Belgische bevolking

Onderstaande grafiek toont de significante ($p < 0,001$) relatie tussen tevredenheid met de dagelijkse hoofdactiviteit en de algemene levenstevredenheid voor de Belgische bevolking (N=1392). Bij **1 punt stijging in tevredenheid met dagelijkse hoofdactiviteit, stijgt men gemiddeld 0,4 punten in levenstevredenheid** (onafhankelijk van leeftijd, geslacht, regio en opleiding).

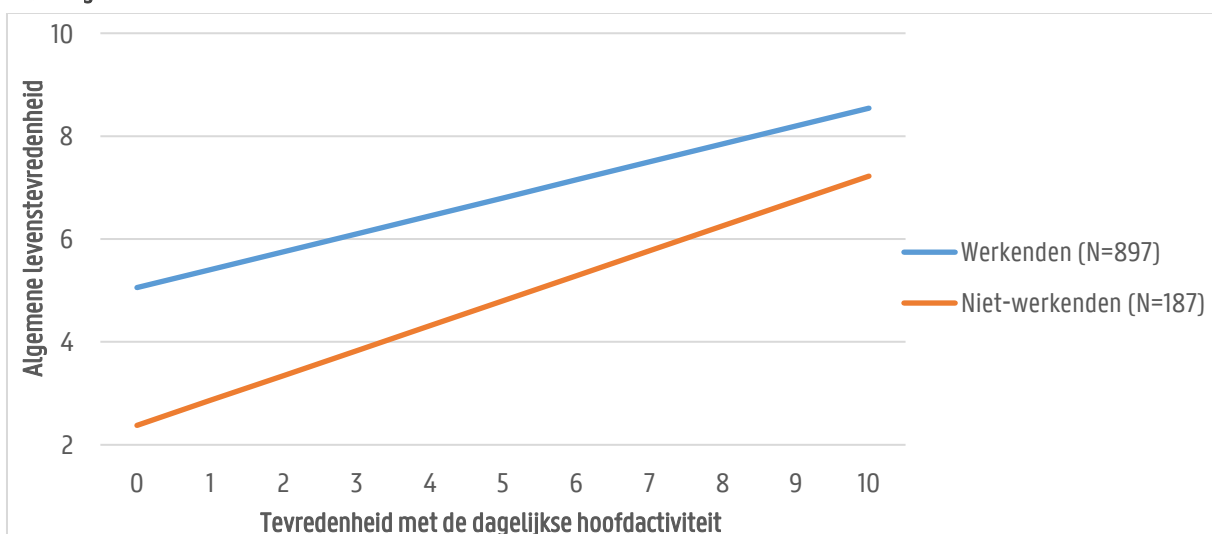
Figuur 19 - Lineaire regressie tussen algemene levenstevredenheid en tevredenheid met de dagelijkse hoofdactiviteit bij de Belgische bevolking (N=1392).

2.2.2 De actieve bevolking

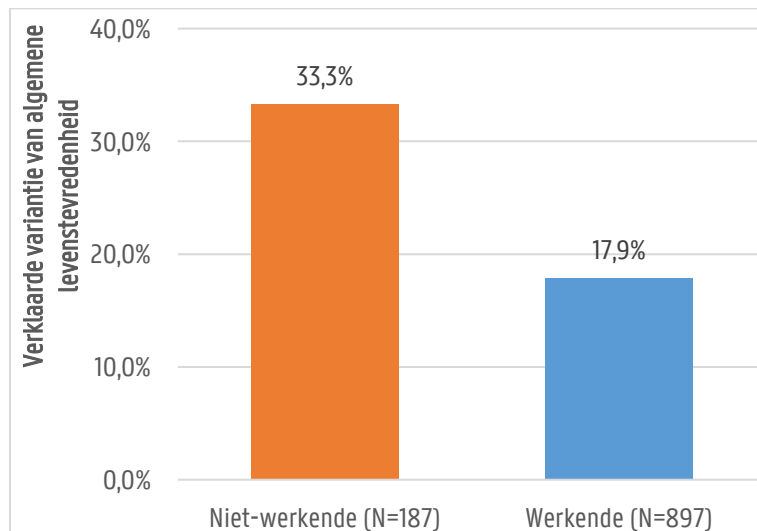
De **relatie tussen tevredenheid met de dagelijkse hoofdactiviteit en de algemene levenstevredenheid** binnen de actieve bevolking is **bij werkenden niet zo sterk** (0,3 punten stijging bij 1 punt stijging) als bij niet-werkenden (0,5 punten stijging bij 1 punt stijging). Maar niet-werkenden scoren zoals verwacht over gans de lijn lager. Dit is onafhankelijk van leeftijd, geslacht, regio en opleidingsniveau. Bij beide groepen is deze relatie significant ($p < 0,001$).

Figuur 20 - Lineaire regressie tussen algemene levenstevredenheid en tevredenheid met de dagelijkse hoofdactiviteit bij de actieve bevolking.

Bij deze regressieanalyse werd er ook gekeken naar de R^2 change en Eta^2 , die aangeven welke proportie van de variantie van de algemene levenstevredenheid verklaard wordt door tevredenheid met de dagelijkse hoofdactiviteit. **Bij de werkende bevolking verklaart tevredenheid met dagelijkse hoofdactiviteit 17,9% van de levenstevredenheid.** Bij de niet-werkende actieve bevolking bedraagt dit 33,3%.

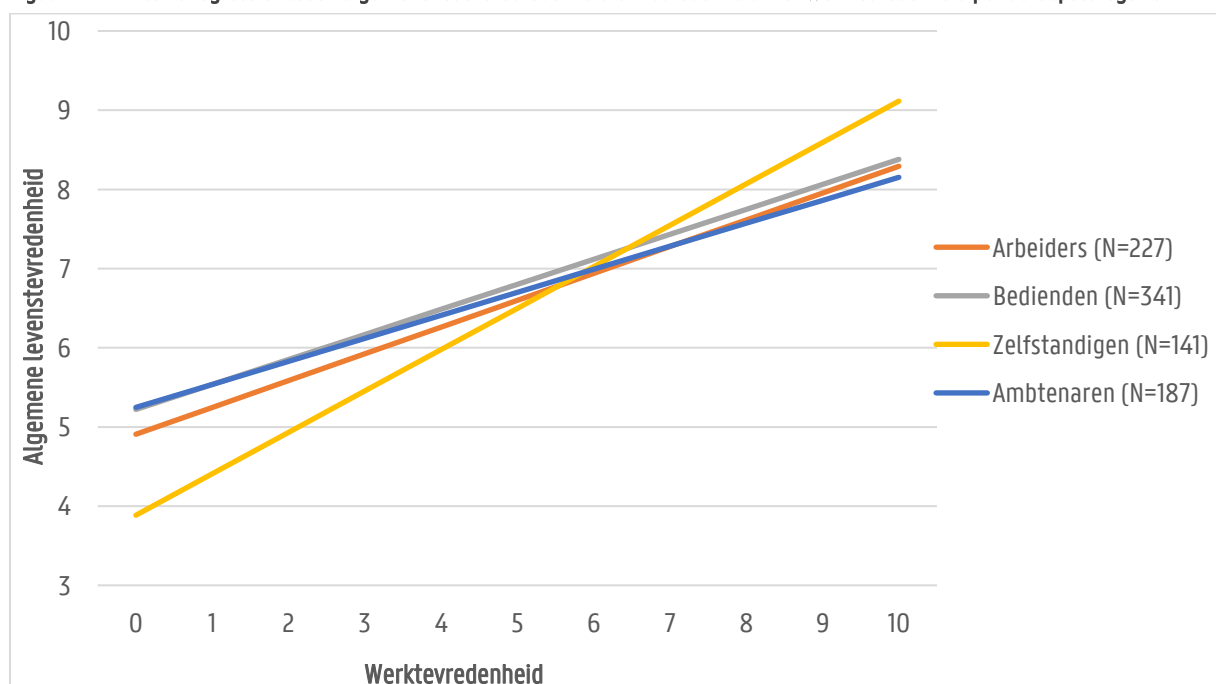
Figuur 21 - Verklaarde variantie van algemene levenstevredenheid door tevredenheid met de dagelijkse hoofdactiviteit bij de actieve bevolking.

2.2.3 De werkende bevolking

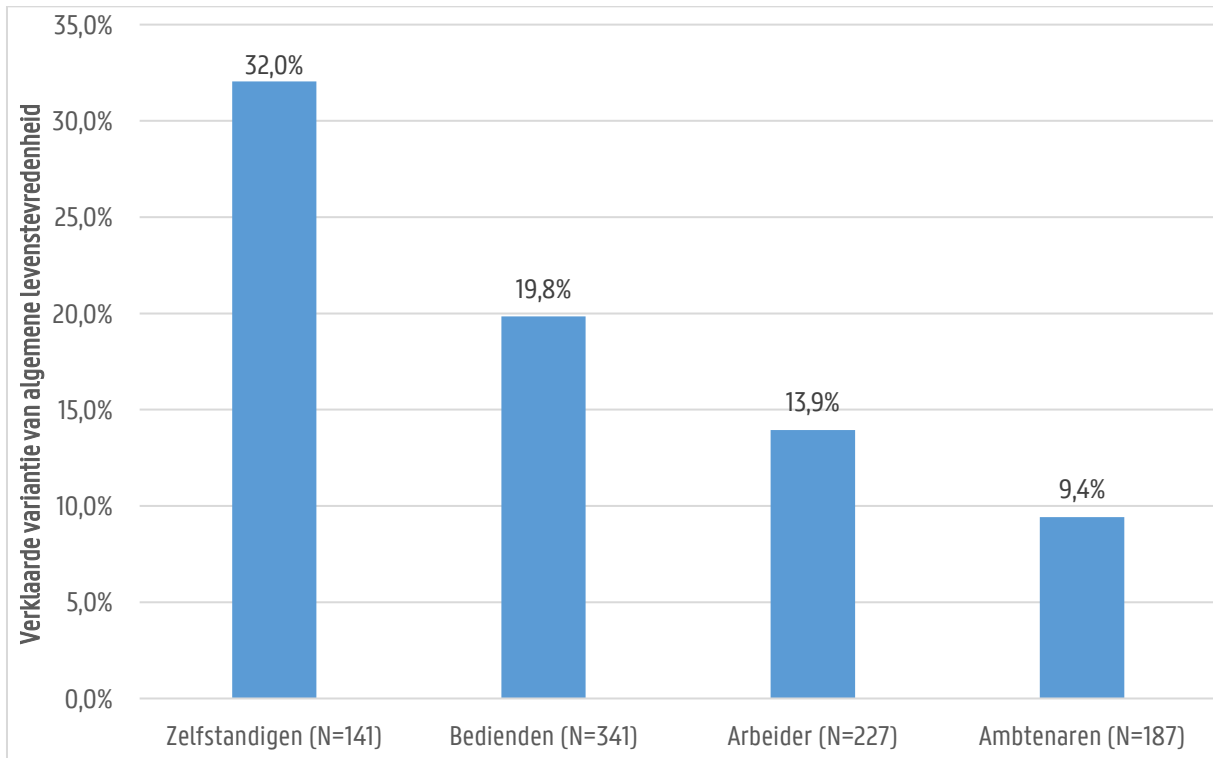
Onderstaande grafiek bespreekt de significante ($p < 0,001$) relatie tussen tevredenheid met de dagelijkse hoofdactiviteit en de levenstevredenheid bij verschillende beroeps categorieën. Gezien het aannemelijk is dat de dagelijkse hoofdactiviteit bij deze groepen werk is, kunnen we hier ook spreken van werktevredenheid i.p.v. tevredenheid met de dagelijkse hoofdactiviteit. De **relatie tussen werktevredenheid en de algemene levenstevredenheid is bij zelfstandigen het sterkst** (0,5 punten stijging bij 1 punt stijging) en bij ambtenaren het minst sterk (0,3 punten stijging bij 1 punt stijging). Dit is onafhankelijk van leeftijd, geslacht, regio en opleidingsniveau.

Figuur 22 – Lineaire regressie tussen algemene levenstevredenheid en tevredenheid met werktevredenheid per beroeps categorie.

Bij zelfstandigen verklaart tevredenheid werktevredenheid 32% van de variantie van algemene levenstevredenheid, terwijl dit bij andere beroeps categorieën ongeveer de helft minder is. Bij ambtenaren is dit het kleinst met slechts 9%.

Figuur 23 - Verklaarde variantie van algemene levenstevredenheid door werktevredenheid bij verschillende beroeps categorieën.

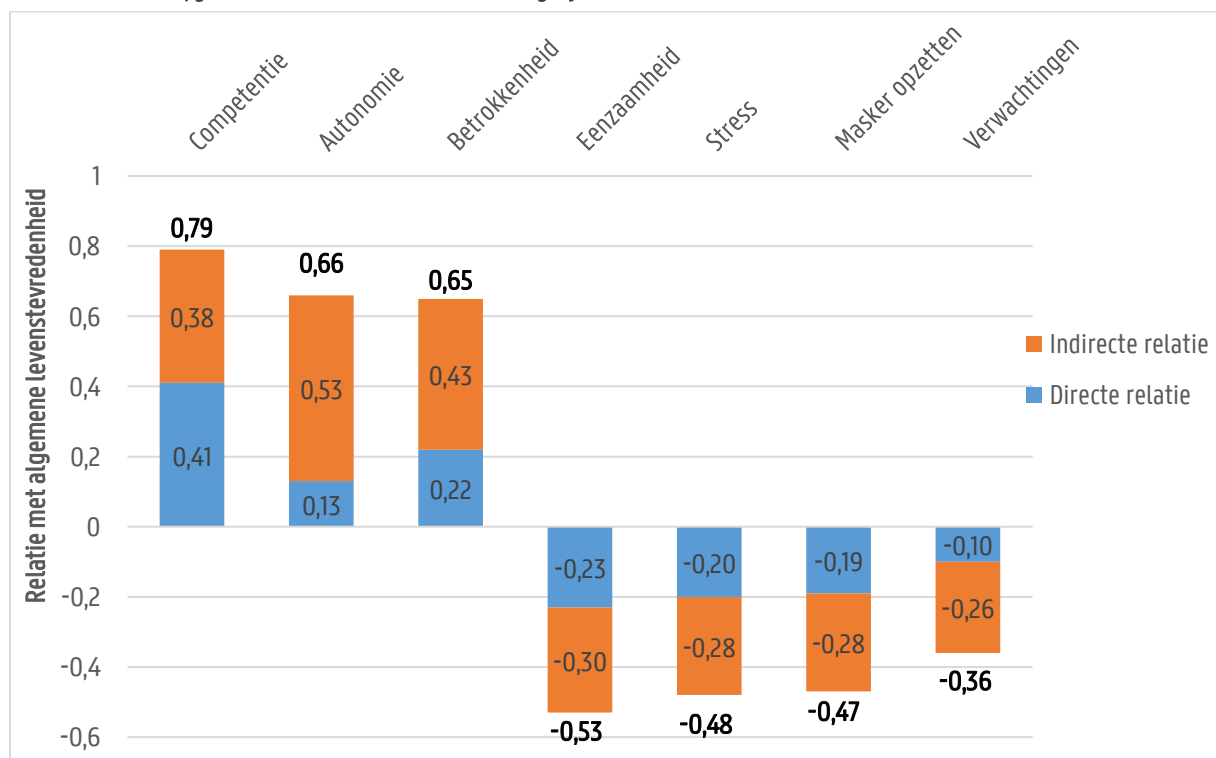

2.3 Mediatie analyses: de relatie tussen werk gerelateerde factoren met algemene levenstevredenheid, gemedieerd door werktevredenheid

Onderstaande analyses dienen een antwoord te bieden op de vraag hoe werk gerelateerde factoren (namelijk de ABC's, eenzaamheid, een masker dragen, stress en te hoge verwachtingen) verband houden met algemene levenstevredenheid. Daarbij was er bijkomende aandacht voor de mediatie met werktevredenheid. Dit werd gedaan door twee verschillende lineaire regressie analyses uit te voeren. In de eerste werd nagegaan hoe werkfactoren correleren met werktevredenheid. De tweede ging na welke relatie deze werkfactoren elk apart hebben met algemene levenstevredenheid, met werktevredenheid als mediërende factor. Deze analyses werden uitgevoerd op de werkende bevolking en hadden leeftijd, geslacht, regio, diploma en inkomen als controlevariabele opgenomen. Daarnaast werd de Sobel test uitgevoerd om na te gaan of elke mediatie significant was. Dit was het geval voor alle mediatie analyses. Dit betekent dat alle werkfactoren via werktevredenheid een relatie hebben met levenstevredenheid. Dit soort relatie wordt een indirecte relatie genoemd. De indirecte relatie wordt berekend door de 'relatie tussen de werkfactor en werktevredenheid' te vermenigvuldigen met de 'relatie tussen werktevredenheid en levenstevredenheid'. Vervolgens kan men ook de totale relatie berekenen door de directe en indirecte relatie op te tellen.

Competentie lijkt de grootste directe (0,41) en totale relatie (0,79) te hebben met algemene levenstevredenheid. Hieruit blijkt dat Competentie op het werk positief gerelateerd is aan levenstevredenheid en dat dit verband gedeeltelijk via werktevredenheid gaat. Autonomie en Betrokkenheid hebben ook een sterkere totale relatie met levenstevredenheid (respectievelijk 0,66 en 0,65), dan de vier andere werkfactoren. Deze vier factoren zijn negatief gerelateerd met algemene levenstevredenheid en van deze heeft eenzaamheid op het werk de sterkste directe (-0,23) en indirecte relatie (-0,30).

Figuur 24 – Directe (N=1905), indirecte (N=1907) en totale relatie (vetgedrukt) van verschillende werkfactoren met algemene levenstevredenheid, gemedieerd door tevredenheid met dagelijkse hoofdactiviteit.

2.4 Multivariate regressie analyse: tevredenheid met de dagelijkse hoofdactiviteit als afhankelijke variabele.

In de multivariate regressie was de tevredenheid met de dagelijkse hoofdactiviteit de afhankelijke variabele. Gezien deze analyse werd toegepast op de werkende bevolking, kan men hier spreken van werktevredenheid. Geslacht, leeftijd, regio en opleidingsniveau werden als controlevariabelen opgenomen. De ABC's, eenzaamheid, last van stress, het gevoel dat men een masker moet dragen, het gevoel dat er te veel wordt verwacht, het persoonlijk inkomen (loon) en de tevredenheid met het woon-werk verkeer werden aan de analyse toegevoegd met de FORWARD-methode. Deze variabelen werden allemaal in hun dichotome vorm opgenomen, m.u.v. loon en de tevredenheid met het woon-werk verkeer. Onderstaande grafiek geeft weer welke factoren (incl. de controlevariabelen) significant gerelateerd zijn met werktevredenheid. De relatie tussen een bepaalde factor en werktevredenheid is hier steeds onafhankelijk van de controlevariabelen of de andere factoren die in onderstaande grafiek staan vermeld. Het verkregen model verklaart 40,4% van de variantie van werktevredenheid.

- Van de controlevariabelen correleert enkel **regio** significant ($p < 0,05$). Zo zijn mensen die in Wallonië of in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wonen gemiddeld 0,3 punten meer tevreden met hun werk, dan Vlamingen. Dit is onafhankelijk van alle andere controlevariabelen of de factoren in onderstaande grafiek.
- Van de andere opgenomen factoren, is enkel het **gevoel dat er te veel wordt verwacht niet significant** gerelateerd met werktevredenheid.
- De **twee sterkste factoren lijken autonomie en eenzaamheid op het werk** te zijn. Werknemers voor wie aan de behoefte aan autonomie op het werk grotendeels voldaan wordt (score tussen 1 en 4) scoren gemiddeld 0,87 ($p < 0,001$) punten hoger dan zij voor wie aan die behoefte aan autonomie overwegend niet voldaan is (score tussen -4 en 0). Mensen die zich vaak of altijd eenzaam voelen op het werk zijn gemiddeld 1,02 ($p < 0,001$) punten minder tevreden met hun werk, dan zij die nooit, zelden of soms eenzaam voelen.
- **Betrokkenheid en competentie op het werk spelen tevens een positieve rol**, al is hun relatie met werktevredenheid kleiner dan voor autonomie. Werknemers voor wie overwegend voldaan wordt aan deze psychologische behoeften scoren respectievelijk 0,37 ($p < 0,001$) en 0,20 ($p < 0,05$) punten hoger dan mensen voor wie er overwegend niet aan voldaan wordt of neutraal scoren.
- **1 punt stijging op tevredenheid met woon-werk verkeer (schaal van 0 tot 10) is gerelateerd aan 0,27 ($p < 0,001$) punten stijging in werktevredenheid.** Dat betekent dat bv. iemand die hierop een 8 scoort ten opzichte van iemand die een 5 scoort meteen ook ongeveer 0,8 punten beter scoort op tevredenheid met het werk.
- Het loon lijkt ook een positieve relatie te hebben met werktevredenheid. **Per €1000 die men meer verdient, is men gemiddeld 0,22 ($p < 0,001$) punten meer tevreden met het werk.**
- Last hebben van **stress** en het gevoel dat men een **masker moet dragen** hebben een negatieve relatie met werktevredenheid, maar deze relatie is de helft minder sterk dan bij eenzaamheid (respectievelijk -0,42 en -0,49, beide $p < 0,001$).

Figuur 24 - Factoren die het sterkst gerelateerd zijn met werktevredenheid (zonder de 3 types van werk als onafhankelijke variabele).

